

خاورمیانه را ایران به خود اختصاص می‌داد. سهم ایران از تجارت محصولات عمده در خاورمیانه نیز حدود ۲۲/۱۷ درصد بود، اما سهم ایران از ظرفیت محصولات عمده در جهان حدود ۲/۷۵ درصد است و از تجارت محصولات عمده در جهان ۵/۶۸ درصد.

صنعت پتروشیمی از جمله بخش‌هایی از اقتصاد کشور است که تمامی اقدامات خود را مبتنی بر برنامه‌ریزی و با نگاه واقع‌بینانه به شرایط جاری کشور صورت داده است. چنین رویکردی باعث شده است که توسعه پایدار در این صنعت در مسیر بهتری نسبت به سایر صنایع و بخش‌های اقتصادی کشور تحقق یافته و روند آن رو به بهبودی باشد، اما به دلایلی در سنوات قبل صنایع میانی و نهایی محصولات پتروشیمی به اندازه کافی توسعه نیافته است. از جمله وجود منابع غنی هیدروکربوری، عدم دسترسی به تکنولوژی‌های مناسب و مورد نیاز و نگاه سرمایه‌گذاران به این صنعت. برای مثال سوددهی بیشتر حلقه‌های بالای زنجیره ارزش که باعث رغبت بیشتر سرمایه‌گذاران شده و تجارب قبلی در اجرای واحدهای پایه که ریسک سرمایه‌گذار را کاهش می‌دهد.

به هر روی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران در مقام سازمان توسعه‌ای و در سال‌های اخیر با آسیب‌شناسی گذشته و رویکردی حرفه‌ای و عملیاتی، برنامه‌های توسعه آتی را با تمرکز بر تکمیل زنجیره ارزش محصولات و کاهش هر چه بیشتر خام‌فروشی و نیمه‌خام فروشی تدوین و بر بهبود اقدامات گذشته نظارت و مدیریت می‌کند و در حال تدوین سند توسعه زنجیره ارزش پتروشیمی است. در این راستا پیش‌بینی می‌شود تا در سال‌های آتی (افق پایان برنامه هشتم توسعه در سال ۱۴۱۱) ظرفیت تولید حدود ۲۰۰ میلیون تن محصول در سال و فروشی معادل ۵۵ میلیارد دلار (بر اساس قیمت‌های سال ۹۵ در مجموع ۱۵۵ مجتمع تولیدی محقق شود که در این بین بیش از ۲۰۰ محصول جدید که در حلقه‌های میانی و نهایی محصولات پتروشیمی هستند، تولید و به صنایع پایین‌دستی تحویل خواهد شد.

■ وضعیت بومی‌سازی صنعت پتروشیمی چگونه پیش می‌رود؟

صنعت پتروشیمی در حوزه پژوهش و فناوری، توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان و ساخت داخل اقداماتی را در برنامه و حتی فاز اجرا دارد. از جمله تفاهمنامه با پارک فناوری پردیس جهت ایجاد فن بازار تخصصی صنعت پتروشیمی به منظور به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضای فناورانه در صنعت پتروشیمی، ساخت بار اول بازاری بازرگانی کرایوتیک و ساخت بار اول کمپرسور سنتز فرایندی متانول، تولید دانش‌های فنی، کاتالیست‌ها و مواد شیمیایی مورد نیاز صنعت پتروشیمی و امضای ۲۳ قرارداد و تفاهمنامه همکاری متعدد در حوزه تولید دانش‌های فنی، کاتالیست‌ها و مواد شیمیایی در شرکت پژوهش و فناوری

با تحقق ۶۸ طرح در دست اجرای صنعت پتروشیمی با سرمایه‌گذاری ۳۵.۵ میلیارد دلار، ظرفیت اسمی صنعت به ۵۱ میلیون تن و درآمد به حدود ۱۶ میلیارد دلار می‌رسد که در این بین بیش از ۲۰ محصول جدید که در حلقه‌های میانی و نهایی محصولات پتروشیمی هستند تولید و به صنایع پایین‌دستی تحویل می‌شود.

علاوه بر این موضوع، ما پیگیر اخذ مجوزها به منظور شروع عملیات اجرایی طرح GTPP اسلام آباد در راستای تجاری‌سازی دانش فنی بومی تولید صنعتی پروپیلن از متانول هستیم. با به تولید صنعتی رسیدن این واحد، راه برای اجرای طرح‌های مشابه به منظور تبدیل ۱۴ میلیون تن در سال متانول تولیدی به پروپیلن مورد نیاز کشور و جلوگیری از نیمه‌خام فروشی و اشباع بازار جهانی متانول در سال‌های آینده هموار خواهد شد. تهیه طرح اولیه بخش پتروشیمی اولین پتروپالایشگاه کشور که همان اقدام مشترک شرکت ملی پالایش و پخش و شرکت پتروشیمی است نیز در این دولت دیده شده است. احداث صنایع پتروپالایشگاهی با هدف تأمین و ایجاد تنوع در خوراک محصولات پتروشیمی و درآمدزایی بیشتر از منابع نفتی ایران است. همچنین سرمایه‌گذاران این بخش از منافع حاصل از ارزش افزوده تبدیل نفت خام و میعانات گازی به فرآورده‌های با ارزش بالا، بهره‌مند خواهند شد.

ضمن آنکه ما بر توسعه همکاری‌های تجاری بین‌المللی نیز تمرکز داریم. توسعه روابط و گسترش همکاری با کشورهای روسیه، جمهوری ازبکستان، ارمنستان، هند و پاکستان را در دستور کار قرار داده‌ایم و برنامه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری با قاره آفریقا و تشکیل کمیسیون اقتصادی ستاد آفریقا را تدوین کرده‌ایم و به دنبال احیای روابط و همکاری با کشورهای شرق دور هستیم.

در پایان لازم است که مجدداً اشاره کنم به مذاکره و همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان در راستای منویات مقام معظم رهبری (مد ظله العالی). با توجه به تأکید مقام معظم رهبری در خصوص تولید دانش‌بنیان، اقتصاد مقاومتی و ساخت داخل، شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز در راستای اجرای سیاست‌های کلان و نقش‌آفرینی دانش و فناوری پیشرفته در همه عرصه‌های تولید صنعت پتروشیمی به منظور توسعه دانش‌های فنی، کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهره‌وری، ارتقای کیفیت محصولات، رقابت‌پذیر شدن تولیدات در بازارهای جهانی و کاهش قیمت تمام شده محصولات در داخل اقدامات مؤثری در دست پیگیری دارد.

به منظور افزایش تاب‌آوری صنعت نیز، اقدامات اساسی در دست اجرا داریم که به بخشی از این فعالیت‌ها در حوزه پژوهش و فناوری، توسعه کسب‌وکارهای دانش‌بنیان و ساخت داخل در سرفصل وضعیت بومی‌سازی صنعت فوق اشاره شد.

برنامه این است که در پایان سال ۱۴۰۴ نسبت به مرداد ۱۴۰۰، ۵۲ طرح پتروشیمی با ظرفیت ۳۵ میلیون تن در سال و حجم سرمایه‌گذاری کل ۲۴ میلیارد دلار به بهره‌برداری برسد

پتروشیمی. به ثمر رسیدن این برنامه صنعت پتروشیمی را تا حد زیادی به خودکفایی خواهد رساند.

همچنین با توجه به تأکید مقام معظم رهبری در خصوص تولید دانش‌بنیان، اقتصاد مقاومتی و ساخت داخل، شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز در راستای اجرای سیاست‌های کلان و نقش‌آفرینی دانش و فناوری پیشرفته در همه عرصه‌های تولید صنعت پتروشیمی به منظور توسعه دانش‌های فنی، کاهش هزینه‌های تولید، افزایش بهره‌وری، ارتقای کیفیت محصولات، رقابت‌پذیر شدن تولیدات در بازارهای جهانی و کاهش قیمت تمام شده محصولات در داخل قراردادهایی را به امضا رسانده که این نیز موضوع مهمی است.

■ چشم‌انداز صنعت پتروشیمی در پایان دولت چگونه خواهد بود؟

رصد شاخص‌های تکمیل زنجیره ارزش محصولات پتروشیمی و تأمین بازار داخل کشور منجر به هدفمندی طرح‌ها، تعیین نقشه راه بلندمدت برای سرمایه‌گذاری و افزایش تقاضاهای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خارجی در صنعت پتروشیمی در این زمینه انجام شده است. با تحقق استراتژی تدوین شده در پایان برنامه هفتم توسعه و افق زمانی ۱۴۰۶ و

وضعیت سرمایه‌گذاری صنعت پتروشیمی (میلیارد دلار)

۱۳۹۹ سرمایه‌گذاری تحقق یافته	۱۴۰۰ سرمایه‌گذاری انجام شده تاکنون	۱۴۰۶ تحقق برنامه هفتم توسعه	۱۴۱۱ تحقق برنامه هشتم توسعه
۸۲	۷۴	۳۵/۵	۴۱